

Pwyllgor Cyllid – Ymchwiliad i Cyllid Cymru Brecwast Rhanddeiliaid Cyllid Cymru

22 Ionawr 2014
Pierhead, Bae Caerdydd

Cefndir

- 01.** Fel rhan o'i ymchwiliad i Cyllid Cymru, cynhaliodd y Pwyllgor Cyllid frechwast gyda busnesau bach a chanolig ar 22 Ionawr 2014 i drafod eu profiadau â Cyllid Cymru. Mae rhestr lawn o'r rhai oedd yn bresennol yn Atodiad A.
- 02.** Roedd pedwar grŵp trafod yn y sesiwn. Dosbarthwyd meysydd arfaethedig ar gyfer trafodaeth, sydd i'w gweld yn Atodiad B.

Y Prif Faterion

- 03.** Roedd llawer o gefnogaeth ar gyfer Cyllid Cymru yn y sesiwn, a dywedodd llawer eu bod yn anghytuno â chanfyddiadau'r adolygiad Mynediad at Gyllid. Dywedodd y busnesau bach a chanolig wrth yr Aelodau eu bod yn gwerthfawrogi dulliau Cyllid Cymru o weithio, fel bod yn hyblyg o ran trefniadau ariannu a'r sefydlogrwydd y mae'n cynnig o gymharu â banciau'r stryd fawr. Awgrymwyd bod Cyllid Cymru yn ased ac y gallai fod wedi cael mwy o gymorth, a bod yr awydd i gael gwared â Cyllid Cymru yn enghraifft arall o Gymru yn creu niwed diangen iddi'i hyn.
- 04.** Roedd mwyafrif y pryderon a fynegodd y busnesau bach a chanolig i aelodau'r Pwyllgor yn ymwneud â gofal cwsmeriaid a chyfathrebu. Roedd awgrym y gallai Cyllid Cymru fod yn fwy rhagweithiol o ran hyrwyddo ei hun i fusnesau bach a chanolig, gan fod llawer o atgyfeiriadau yn digwydd drwy gyfryngwyr, fel cyfrifwyr.
- 05.** Cododd y busnesau bach a chanolig nifer o gwestiynau ynglŷn ag arloesedd Cyllid Cymru a sut mae'n canfod syniad newydd/da ac a oes digon o wybodaeth arbenigol o fewn y sefydliad.
- 06.** Dyma'r prif themâu a ddaeth i'r amlwg yn y trafodaethau, mae rhagor o fanylion isod:
 - Mae angen Cyllid Cymru
 - Mae angen diffinio cylch gwaith Cyllid Cymru
 - Cyfraddau Llog Cyllid Cymru
 - Cyfathrebu a Marchnata
 - Cyllid ar gyfer gwahanol fathau o fusnesau
 - Hyd y broses

– Mae angen adolygu cymorth ehangach Llywodraeth Cymru i fusnesau

Mae angen Cyllid Cymru

Yn gyffredinol, roedd cynrychiolwyr y busnesau bach a chanolig o'r farn bod angen Cyllid Cymru. Roeddent o'r farn na fyddai llawer o fusnesau wedi dod i fodolaeth, neu heb gael eu lleoli yng Nghymru, heb Cyllid Cymru. Roedd Cyllid Cymru yn barod i fenthycwyr pan oedd y risg yn annerbyniol i'r benthycwyr mawr. Roedd y cyfranogwyr o'r farn bod Cyllid Cymru wedi benthycwyr i fusnesau; ac am nad oes ecwiti preifat yng Nghymru roedd Cyllid Cymru wedi helpu i bontio'r bwlch hwnnw. Nid oeddent yn ystyried fod Cyllid Cymru yn cymryd lle buddsoddiadau preifat, ond yn hytrach ei fod yn cyd-fynd â hwy. Roeddent hefyd o'r farn bod Cyllid Cymru yn barod i wrando ac yn hyblyg ac yn gallu llenwi bwlch oherwydd yr ystod eang o gynnyrch mae'n cynnig.

Cylch Gwaith Cyllid Cymru

Dywedwyd wrth Aelodau bod angen egluro cylch gwaith a phwrpas Cyllid Cymru. Roedd cynrychiolwyr y busnesau bach a chanolig o'r farn bod angen egluro a yw Cyllid Cymru yn lled-ddarparwr grantiau, yn asiantaeth datblygu economaidd neu yn fenthycwr annibynnol/endid masnachol. Roedd rhai cynrychiolwyr o'r farn mai ei brif swyddogaeth oedd buddsoddi, ac roedd eraill o'r farn bod Cyllid Cymru yn mynd drwy brosesau cyfalaf menter er mwyn gwneud penderfyniadau. Roedd y busnesau bach a chanolig o'r farn nad oedd yn eglur a yw Cyllid Cymru yn canolbwyntio ar ariannu cychwyn busnesau, hwyluso twf neu ddatblygu swyddi. Awgrymodd rhai o'r busnesau bach a chanolig y dylai Cyllid Cymru ddarparu cronfeydd cyllid sbarduno, yn enwedig oherwydd y prisiau tir a'r costau cychwynnol isel yng Nghymru. Cafodd nifer o bryderon eu mynegi ynghylch yr anhawster bod Cyllid Cymru yn strwythur corfforaethol o fewn cylch gorchwyl gwleidyddol a bod angen penderfynu a ddylai fod yn sefydliad sy'n cydbwysu risg a diogelwch cyn buddsoddi mewn busnes, neu yn ddim ond cangen o adran datblygu busnes Llywodraeth Cymru. Roedd hyn yn bryder i fusnesau bach a chanolig achos, os yw Cyllid Cymru am fod yn llwyddiant, mae arno angen pobl sy'n gyfarwydd â byd busnes/masnach. Yn ôl y cyfranogwyr: *'you can't do finance on the process'*.

Cyfraddau Llog Cyllid Cymru

Bu llawer o drafod ynghylch a yw cyfraddau llog Cyllid Cymru yn rhy uchel, sef 10% ar gyfartaledd. Y consensws cyffredinol oedd nad oedd y cyfraddau yn afresymol o ystyried lefel y risg sy'n gysylltiedig, am fod y rhan fwyaf o'r benthyciadau heb eu gwarantu. Awgrymwyd bod y feirniadaeth o'r cyfraddau llog yn ddiangen yn enwedig am nad oedd y banciau'n benthycwyr i fusnesau fel y cyfryw. Nodwyd er bod gan fenthyciadau masnachol cyfradd ganrannol flynyddol yn is, ar ôl ychwanegu pethau eraill fel yswiriant bywyd, roedd yn codi i lefel gymharol â chyfradd ganrannol flynyddol Cyllid Cymru. Hefyd, y gwahaniaeth rhwng cyfradd ganrannol flynyddol o 5% a chyfradd ganrannol flynyddol o 10% yw tua £100 y mis. Nid yw hynny'n ddigon i wneud busnes yn anhyfyw. Awgrymwyd

fod camsyniad bod cyfraddau uchel yn cael eu cynnig, ac amlygwyd nad yw'r lefelau'n ddim byd tebyg i gyfraddau WONGA neu gwmnïau o'r fath, neu hyd yn oed cwmnïau ecwiti preifat yn Llundain. Os byddai'r cyfraddau yn rhy uchel ni fyddai Cyllid Cymru yn cael unrhyw fusnes. Roeddent wedi synnu bod Cyllid Cymru yn cael ei feirniadu am ymdrechu i fod yn hunangynhaliol. Roedd cwestiwn ynghylch a fyddai pobl am i Lywodraeth Cymru ddarparu cymhorthdal ar gyfer cyfraddau llog drwy gost i'r trethdalwr.

Cyfathrebu a Marchnata

Un o'r prif bryderon ynghylch Cyllid Cymru oedd bod angen iddo gyfathrebu a marchnata ei wasanaethau yn well. Dywedodd rhai cyfranogwyr wrthym, cyn iddynt weithio â Cyllid Cymru, nad oedd ganddynt fawr ddim ymwybyddiaeth ynghylch beth roedd Cyllid Cymru yn ei wneud, na sut roeddent yn rhan o'r mecanwaith cyllido, er roedd eraill yn teimlo bod Cyllid Cymru yn weladwy yn y gymuned fusnes. Clywodd yr Aelodau am yr anawsterau o ran cyfathrebu â phob busnes bach a'r berthynas gadarnhaol rhwng Cyllid Cymru a chwmnïau cyfrifyddiaeth, sy'n tueddu i weithredu fel broceriaid mewn trefniadau ariannu. Awgrymwyd bod llawer o fusnes Cyllid Cymru yn dod drwy atgyfeiriadau. Roedd rhai o'r cyfranogwyr yn beirniadu'r deunydd marchnata, gan awgrymu nad oedd yn gyfredol a'i fod yn aneglur o ran y meysydd y mae Cyllid Cymru yn eu cefnogi. Roedd y busnesau bach a chanolig yn pwysleisio bod angen i fusnesau sy'n cychwyn allu canfod yn hawdd beth sydd ar gael iddynt, a bod cael eu cyfeirio at y sefydliadau perthnasol yn wirioneddol bwysig.

Cyllid ar gyfer gwahanol fathau o fusnesau

Mynegodd rai cyfranogwyr bryderon ynghylch y meysydd sy'n cael eu hariannu gan Cyllid Cymru, ac awgrymu bod angen eu hadolygu. Mynegwyd pryder nad yw Cyllid Cymru yn ddigon hyblyg i ddelio â modelau busnes modern. Mynegodd busnesau bach a chanolig bryderon ynghylch diffiniad Cyllid Cymru o fanwerthu, ac na'i fod wedi'i adolygu i ystyried datblygiadau e-fasnach. Roedd cyfranogwyr o'r farn nad oedd Cyllid Cymru yn agored am yr hyn y mae'n fodlon buddsoddi ynddo, naill ai yn y manylion sy'n cael eu darparu neu mewn trafodaethau cynllunio. Gan symud ymlaen, awgrymwyd y dylai Cyllid Cymru ddechrau darparu cyllid sbarduno ar gyfer busnesau technoleg bach.

Hyd y broses

Roedd rhai pryderon ynglŷn â'r broses o gael benthyciad gan Cyllid Cymru. Dywedodd busnesau bach a chanolig wrthym fod y broses yn gallu bod yn rhwystr ac y dylai Cyllid Cymru ystyried cynnig rhywfaint o gymorth gyda'r broses o ymgeisio. Roedd Cyllid Cymru wedi cymryd mwy o amser i wneud penderfyniad na buddsoddwyr eraill, fel rhai mewn ecwiti preifat, ar gyfer cytundebau hybrid. Nid oedd hynny'n broblem i bawb, gyda rhai'n cydnabod bod angen proses diwydrwydd dyladwy ar gyfer dyrannu arian cyhoeddus. Awgrymwyd y gellid ystyried dulliau arloesol megis ceisiadau wedi'u recordio ar fideo, fel sy'n digwydd mewn cynllun sy'n cael ei redeg gan y Bwrdd Strategaeth Technoleg a

Llywodraeth y DU, a allai leihau'r amser sy'n cael ei dreulio yn llenwi ffurflenni. Dywedwyd y byddai'n ddefnyddiol cael syniad cynnar ynghylch a fyddai hawl gennych i fenthyca, er mwyn osgoi cynhyrchu gwybodaeth fanwl cyn cael eich gwrthod. Roeddent o'r farn bod defnyddio cwmnïau cyfrifyddu yn aml yn helpu gyda'r broses am eu bod yn gallu rhoi cyngor ar y wybodaeth a ddarparwyd.

Mae angen adolygu cymorth ehangach Llywodraeth Cymru i fusnesau

Roedd consensws cyffredinol bod angen adolygiad ehangach o'r cymorth i fusnesau a ddarperir gan Lywodraeth Cymru. Roeddent o'r farn bod angen dull strategol ar gyfer rhoi cymorth i fusnesau, ac nid swyddogaeth Cyllid Cymru oedd hynny.

Atodiad A

- Simon Buckley- Evan Evans Brewery
- Neil Cocker- Cardiff Start/Dizzyjam
- Warren Oscar Fauvel- Nudjed
- David Anthony- Chevler
- James Roberts- Grant Thornton LLP
- Anthony Bird- The Komodo Group
- Malcolm Duncan- Superod
- Dr Chris Tackaberry – Clinithink Ltd
- Clarissa Chambers
- Lindsay Hogg- Watts Gregory LLP
- David Jones- ICT Sector Panel
- Barry Pappin- Vita
- Dr Meirion Morgan- Meirion Morgan Limited
- Peter McGuinness- Chromogenics
- Gareth Kempson- Biomonde

Atodiad B

Themâu i'w trafod

- Sut mae'r galw am gyllid gan fusnesau bach a chanolig wedi newid ers y wasgfa gredyd yn 2008?
- Beth fu eich profiad gyda Cyllid Cymru?
- Pa mor dda mae'r cymorth ariannol a'r cyngor sydd ar gael gan Cyllid Cymru yn cymharu â darparwyr eraill (ee banciau)?
- Pa gymorth hoffech chi ei gael gan Cyllid Cymru a Llywodraeth Cymru yn y dyfodol?
- Pa mor dda y mae Cyllid Cymru yn mynd ati i hyrwyddo ei hun a'i opsiynau ariannu?

